

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoP/39/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6615212436
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6615212436.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Renáty Deákovej a Mgr. Dušana Ďuriana, vo veci starostlivosti o maloleté deti X. U., nar. XX. XX. XXXX a T. U., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako rodičia, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Lučenci, deti rodičov matky X. Q., nar. XX. XX. XXXX, bytom E. XXXX/X, XXX XX N., zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Šimovou, so sídlom Komenského 18, 984 01 Lučenec a otca T. U., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom T. XX, skutočne bytom E. XXXX/X, XXX XX N., zastúpený advokátkou JUDr. Soňou Petrusovou, so sídlom Adyho č. 34, 984 01 Lučenec, v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 6P/53/2015-62 z 1. marca 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým súd návrh navrhovateľky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, určenie a zvýšenie výživného zamietol, potvrdzuje.

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým okresný súd rodičom maloletých detí uložil výchovné opatrenie mení tak, že maloletým deťom X. U., nar. XX. XX. XXXX a T. U., nar. XX. XX. XXXX a ich rodičom X. Q., nar. XX. XX. XXXX a T. U., nar. XX. XX. XXXX ukladá výchovné opatrenie povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu po dobu 6 mesiacov na referáte poradensko-psychologických služieb, ktoré je zriadené pri Úrade práce, sociálnych vecí a rodine u psychologičky p. Y. E. L..

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, ktorým sa domáhala zvýšenia výživného na maloletú X. U., zverenia maloletého T. U. do jej osobnej starostlivosti a určenia vyživovacej povinnosti zo strany otca a rodičom maloletých detí uložil výchovné opatrenie vo forme povinnosti podrobiť sa psychologicko-sociálnemu poradenstvu po dobu 6 mesiacov na referáte poradensko-psychologických služieb, ktoré je zriadené pri Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec u psychologičky p. Y. E. L..

Prvostupňový súd vychádzal zo zistenia, že maloleté deti a ich rodičia žijú v spoločnej domácnosti na adrese E. XXXX/X, N. Y. X. je žiačkou 9. ročníka Základnej školy na ul. U. v N.. Je liečená pre komplikácie po operácii žľazníka, vedená v evidencii očnej ambulancie Y. Y. a psychiatrickej ambulancie Y. C.. Zdravotnú starostlivosť poskytuje maloletej Y. K. J.. Maloletý T. U. je žiakom 1. ročníka Základnej školy na ul. U. v N. a je evidovaný v alergologickej ambulancii, ORL ambulancii a tiež v psychiatrickej ambulancii Y. C.. Matka je zamestnaná v spoločnosti V. Slovenská republika, v. o. s. F., pracovisko N. ako pokladníčka s čistým mesačným príjmom okolo 500,- Eur. Otec detí je zamestnaný v L. autobusovej doprave N., a. s. N. ako vodič autobusu s čistým mesačným príjmom tiež okolo 500,- Eur. Z vyjadrení rodičov a správy kolízneho opatrovníka súd usúdil, že vzťah rodičov nie je harmonický. Konflikty rodičov sa prenášajú na maloleté deti, ktoré sa z tohto dôvodu podrobujú psychiatrickej liečbe. Z lekárskech

správ o vyšetrení maloletej X. a maloletého T. dospel súd k záveru, že v rodine účastníkov nie je dominantným problémom to, že otec neprispieva v dostatočnej miere finančnými prostriedkami na výživu maloletých detí, ale vzťahy medzi rodičmi, ktoré viedli k tomu, že sa ich domácnosť na úradoch, u lekárov, aj v rodine označuje ako patologická.

Z dôvodu preukázanej skutočnosti, že rodičia maloletých detí žijú v jednej domácnosti a spoločne zabezpečujú starostlivosť o maloleté deti, návrh matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností ako nedôvodný zamietol, ale na návrh kolízneho opatrovníka maloletých detí uložil rodičom maloletých detí výchovné opatrenie, keďže rodičia sami dlhodobo nedokážu riešiť vzájomné problémy a problémy súvisiace s výchovou a výživou detí. Maloleté deti vystavujú rodičia konfliktným situáciám, deti žijú v neustálom napätí, čo je príčinou ich nepriaznivého zdravotného stavu.

Náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal.

Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie matka maloletých detí. Rozhodnutie okresného súdu označila za rozporné s vykonaným dokazovaním. Prvostupňový súd nedostatočne zistil podľa názoru matky skutkový stav; ten ktorý zistil, nesprávne vyhodnotil a vec nesprávne právne posúdil. Príčinou tohto bolo aj nevykonanie dôkazu navrhovaného matkou (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), c), d), f) Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O. s. p.“).

Matka potvrdila, že s otcom detí žije v jednej domácnosti v byte matky, ale otec detí žiadnym spôsobom neprispieva na domácnosť ani na výživu maloletých detí, iba príležitostne kúpi niečo do domácnosti. Túto skutočnosť mohol prvostupňový súd zistiť z lekárskej správy vyhotovenej Y. Q. 10. januára 2013, v ktorej je uvedené, že otec maloletú X. odmieta. Používa voči nej urážky, nadávky a veľmi zle sa k nej správa. Otec detí svoje tvrdenia, že spoločne s matkou zabezpečuje starostlivosť o maloleté deti žiadnym spôsobom nepreukázal. Súdu nedoložil ani jeden doklad preukazujúci, že sa určitou mierou podieľa na financovaní domácnosti a výživy detí. Matkou navrhovaný výsluch maloletej X. by súdu ozrejmil, či a v akom rozsahu zabezpečuje otec detí starostlivosť o ne. Svoje závery oprel okresný súd aj o správu kolízneho opatrovníka, ktorú nepovažuje matka za relevantnú. Správa od kolízneho opatrovníka je absolútne nehodnoverná, nedostatočná, nezaložená na detailnom šetrení pomerov v rodine. Svoje skúmanie kolízny opatrovník nezamerail na zisťovanie oprávnených potrieb maloletých detí, i keď je zjavné, že maloleté deti žijú v disharmonickej rodine, kde neustále hádky vyvoláva otec maloletých detí, ktorý nemá reálny záujem o deti, o ich potreby, o ich zdravie a zdravý vývin.

Tvrdenie okresného súdu, že dominantným problémom v rodine nie je nedostatočný príspevok otca na domácnosť a výživu maloletých detí, ale vzťahy medzi matkou a otcom detí, považuje matka za rozporuplné. Výchovné opatrenie uložené súdom nebude plniť svoj účel z dôvodu, že vzťahy rodičov sú už vážne rozvrátené. Rodičovské práva a povinnosti mal súd upraviť z dôvodu, že matka nie je schopná sama uniesť výdavky na zabezpečenie potrieb maloletých detí. Zmena pomerov u maloletej X. pre zmenu rozhodnutia o výživnom bola preukázaná. Od poslednej úpravy výživného uplynulo už 13 rokov.

Navrhla rozhodnutie okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Otec detí vo vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že situácia v rodine je dlhodobo rovnaká, o čom svedčí, že matka opakovane podala návrhy na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, ktoré vzala následne späť. Pre rozhodnutie vo veci zistil okresný súd skutkový stav v dostatočnom rozsahu aj bez výsluchu maloletej X.. V konaní o určenie výživného sa bežne deti k tejto otázke nevypočúvajú. Proti uloženiu výchovného opatrenia nenamietal.

Kolízny opatrovník zotrval na vyjadreniach prednesených pred prvostupňovým súdom.

Krajský súd prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 v celom rozsahu a rozsudok okresného súdu čiastočne ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil a čiastočne podľa § 220 O. s. p. zmenil.

Matka v návrhu spísanom Okresným súdom Lučenec dňa 21. 08. 2015 tvrdila, že maloletá X. bola do jej osobnej starostlivosti zverená rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 7C/211/2002-12 z 11. 11. 2002, kde bolo určené aj výživné proti otcovi v sume 33,19 Eur. Táto skutočnosť nie je podložená žiadnym listinným dôkazom, ale overená poznámkou zamestnankyne Okresného súdu Lučenec na č. I. 6 v potvrdení o lustrácii, kde je rukou uvedené, že už bolo vedené konanie pod sp. zn. 7C/211/2002 o určenie otcovstva, ale nie sú konkretizovaní účastníci ani obsah tohto rozhodnutia. Otec nevyvrátil

tvrdenie matky, že vo vzťahu k maloletému T. doteraz súd o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností nerozhodol.

Súčasťou spisu sp. zn. 6P/53/2015 sú aj ďalšie súdne spisy týkajúce sa maloletých detí U. vedené na Okresnom súde Lučenec. Z nich odvolací súd zistil, že viaceré konania začaté na návrh matky (sp. zn. 11P/88/2004, 5P/150/2012, 6P/177/2012, 12P/28/2013, 6P/82/2014 aj 17P/87/2014) skončili bez meritórneho rozhodnutia súdu z dôvodu späťvzatia návrhu matkou. Počet súdnych konaní iniciovaných matkou od roku 2004 nasvedčuje tomu, že situácia v rodine nie je stabilná a harmonická, ale konfliktná, pri vzniku ktorých prvá reakcia matky je obrátiť sa na súd s návrhom na zákaz styku otca s maloletými deťmi a určenie výživného, na zverenie dieťaťa do jej osobnej starostlivosti. Strohé pripisy o späťvzatí návrhov na začatie konania bez prejednanía veci nedávajú obraz o tom, čo bolo dôvodom na podanie návrhu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, či bol dôvodný, či sa medzitým situácia upokojila alebo vôbec nebolo potrebné vo vzťahu k právam a povinnostiam rodičov konať.

Rodičia maloletých detí nie sú manželia. Bývajú však v jednej domácnosti a otec detí tvrdí, že nielen bývajú spolu s matkou detí, ale vedú aj spoločnú domácnosť, žijú ako manželia a spoločne sa starajú o deti. Matka detí sa snažila vyvrátiť toto tvrdenie otca s poukazom na správu Y. Q. z 10. januára 2013, ktorú už v júni 2016 nie je možné považovať za relevantnú a vyjadrujúcu aktuálny stav (okrem toho, že nevychádza zo skutkových zistení, iba tvrdení jedného účastníka) a výsluchom maloletej X. (podľa tvrdenia matky v odvolaní), avšak návrh na vykonanie takéhoto dôkazu na pojednávaní dňa 1. marca 2016, ktorého sa zúčastnili účastníci spolu so svojimi právnymi zástupcami prednesený nebol. V rozpore s obsahom písomných podaní matky je jej výpoveď na pojednávaní dňa 1. marca 2016, kde na otázku kolíznej opatrovníčky, kto sa stará o deti, keď matka nie je prítomná matka odpovedala, že keď ona nie je prítomná, tak na deti dohliadne, dá im najesť a postará sa o ne otec. Táto jej výpoveď korešponduje s tvrdením otca na tom istom pojednávaní, že obaja rodičia maloletých detí robia na zmeny, keď nie je matka doma, tak maloletého T. okúpe otec, dá mu najesť a o 19.30 hod. ho ukladá spať.

Podľa § 36 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej „Zákon o rodine“) rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

Základné zásady, na ktorých je vybudované rodinné právo platné a účinné v Slovenskej republike, v zmysle ktorých je potrebné vykladať a aplikovať všetky ustanovenia Zákona o rodine, sú zakotvené v článku I. Zákona o rodine. Pod pojmom rodina rozumie Zákon o rodine všetky formy rodiny, nielen rodinu založenú manželstvom. Spoločnosť považuje rodičovstvo za poslanie muža a ženy a spoločnosť podľa článku III. základných zásad uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je najvhodnejšie stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa. Spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností. Prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa týkajú maloletého dieťaťa podľa článku V. Zákona o rodine je záujem maloletého dieťaťa. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa podľa Zákona o rodine zohľadňujú najmä úroveň starostlivosti o dieťa, jeho bezpečie, stabilita prostredia, v ktorom sa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo jeho zdravotným postihnutím, ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, jeho názor a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a inými blízkymi osobami a v neposlednom rade využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností. V duchu týchto základných zásad Zákona o rodine možno konštatovať, že nie je iba vecou rodiny s maloletými deťmi, čo sa vnútri tejto rodiny deje a na najlepší záujem maloletých detí dozerá celá spoločnosť a osobitne súdy, ktorým je Zákonom o rodine zverená právomoc rozhodovať o výkone rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletým aj plnoletým deťom, pokiaľ medzi rodičmi nie je v tejto otázke zhoda. Vyplyva to z ustanovenia § 37 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého nevhodné správanie sa detí, ako aj porušovanie povinností rodičov, vyplývajúcich z ich rodičovských

práv a povinností, alebo zneužívanie ich práv môže každý oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrane detí, obci alebo súdu. Rovnako môže každý oznámiť tomuto orgánu, obci alebo súdu skutočnosť, že rodičia nemôžu plniť povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností.

Matka detí sa návrhom na začatie konania domáhala rozhodnutia len o zverení maloletého E.U. do jej osobnej starostlivosti a určenia vyživovacej povinnosti otca k obojm maloletým deťom. Okresný súd dospel na základe výsluchu účastníkov, správ kolízneho opatrovníka a predložených lekárskeho správ k správneho záveru, že v tejto rodine je potrebné riešiť oveľa závažnejší problém a to bezpečie a stabilitu prostredia, v ktorom deti vyrastajú. Lekárske potvrdenia doložené do súdneho spisu dokumentujú zdravotný stav maloletých detí a čiastočne odhaľujú aj ich príčinu a to nesváry rodičov maloletých detí. Konflikty rodičov zdevastovali rodinné prostredie a ich neschopnosť komunikácie pripravila deti o kľud, pokoj a v konečnom dôsledku aj o zdravie. Akútnym problémom, ktorý je potrebné v rodine riešiť sú vzájomné vzťahy medzi rodičmi a medzi rodičmi a deťmi, keď matka tvrdí, že otec sa k maloletej Erike nevhodne správa a vulgárne jej nadáva. Nejaví sa celkom zodpovedajúce skutočnosti tvrdenie matky v návrhu, že otec sa o maloleté deti vôbec nestará a nezabezpečuje ich výživu. I keď otec detí finančné prostriedky na výživu detí matke do rúk nedáva neznamená to, že na výživu maloletých detí neprispieva, keď do domácnosti nakupuje potraviny pre všetkých jej členov. Rodina, i keď konfliktná, javí sa ako funkčná (z hľadiska spoluzitia v jednej domácnosti a výkonu dozoru nad maloletými deťmi a vzájomného zastupovania rodičov pri starostlivosti o deti, kým jeden z nich vykonáva prácu na zmene). Ak by rodičia dokázali spolu slušne komunikovať, dohodnúť sa na úhrade výdavkov rodiny a starostlivosti o deti, nebolo by potrebné súdnym rozhodnutím určovať, komu má byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti a ako má druhý z rodičov prispievať na výživu maloletých detí. Kým sa vzťahy medzi rodičmi neurovnajú, nepovažuje ani odvolací súd za potrebné rozhodovať o výkone rodičovských práv a povinností k maloletým deťom aj z obavy, že ak by maloleté deti boli zverené len niektorému z rodičov, ktorý by aktuálne vykonával prácu na poobedňajšej zmene, nepociťoval by druhý z rodičov povinnosť v tomto čase deti zabezpečiť. Bez rozhodnutia súdu o tom, ktorý z rodičov sa má osobne starať o deti si aj doteraz obaja rodičia plnili rodičovské povinnosti spočívajúce v osobnej starostlivosti o deti. To potvrdila pred súdom aj matka.

Okresný súd dospel k správneho záveru, že úprava výkonu rodičovských práv a povinností v zmysle § 36 ods. 1 Zákona o rodine neprichádza v súčasnosti do úvahy z dôvodu, že rodičia maloletých detí spolu žijú a spoločne vykonávajú rodičovské práva a povinnosti. Správny je aj jeho záver, že je v záujme maloletých detí potrebné, aby súd uložil výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine, aby si pod odborným vedením psychológa rodičia vypočuli, ako ich správanie sa k sebe vplýva na maloleté deti a uvedomili si, že konajú proti záujmom svojich maloletých detí a poškodzujú ich.

Podľa § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu.

Okresný súd výrokom svojho rozhodnutia uložil výchovné opatrenie iba rodičom maloletých detí. Odvolací súd aplikujúc ustanovenie § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine v súlade s jeho cieľom a významom zmenil podľa § 220 O. s. p. rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení výchovného opatrenia tak, že povinnosť podrobiť sa výchovnému opatreniu uložil nielen rodičom, ale aj maloletým deťom práve z dôvodu, aby deti mohli pred rodičmi u psychológa vyjadriť svoje pocity a vnemy z ich riešenia konfliktov pred deťmi a mohla psychologička skúmať aj vzájomný vzťah detí a rodičov. Vo výroku, ktorým bol zamietnutý návrh matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a určenie a zvýšenie výživného odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. z dôvodov uvedených vyššie.

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.